

**Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova
Generalni direktorat za ekonomsku i kulturnu diplomatiju**

**Informacija o realizaciji 52. Međunarodnog sajma trgovine i preduzetništva
(MOS) 2019 u Celju (10-15. septembar 2019. godine) i projekta „Dani Crne Gore u
Republici Sloveniji“**

Oktober, 2019

Informacija o realizaciji 52. Celjskog međunarodnog sajma trgovine i preduzetništva (MOS) 2019 (10-15. septembar 2019. godine) i projekta „Dani Crne Gore u Republici Sloveniji“

Imajući u vidu uspješnost projekta „Dani Crne Gore u Zagrebu – Kreativna Crna Gora“ u periodu 5-13. februar o.g, kao i raniju zajedničku ocjenu da učešće Crne Gore kao države partnera na 52. Celjskom međunarodnom sajmu trgovine i preduzetništva (MOS, 10-15. septembar 2019. godine) predstavlja dobru priliku za dalju promociju crnogorskih potencijala, određene aktivnosti ekonomsko – kulturne promocije Crne Gore organizovane su i u Ljubljani u toku trajanja sajma MOS, u periodu 11-12. septembar 2019. pod nazivom „Dani Crne Gore u Republici Sloveniji“. Međunarodni sajam trgovine i preduzetništva je okupio više od 1500 izlagača iz 34 države, te privukao više od 100 000 posjetilaca.

Glavni nosioci Celjskog međunarodnog sajma trgovine i preduzetništva i Dana Crne Gore u Republici Sloveniji bili su Kabinet potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i Privredna komora Crne Gore kao koordinatori projekata, Ambasada Crne Gore u Republici Sloveniji, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo kulture, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo ekonomije, Investiciono razvojni fond, Nacionalna turistička organizacija i lokalne turističke organizacije gradova Bar, Budva, Herceg Novi, Tivat, Ulcinj i Kotor.

Aktivnosti i rezultati 52. Međunarodnog sajma trgovine i preduzetništva MOS 2019:

Crna Gora je bila zemlja partner Celjskog sajma, što prevashodno ima za cilj jačanje partnerskih odnosa između Republike Slovenije i Crne Gore i predstavlja veliki korak ka približavanju dvije privrede i unapređivanju trgovinske razmjene i što boljoj razmjeni roba, ljudi i kapitala. U skladu sa Sporazumom o zajedničkom nastupu na sajmovima, a u okviru kojeg je i MOS 2019, utvrđen je objedinjen način predstavljanja, promocije i prezentacije privrednih i kulturnih potencijala Crne Gore. Privredna komora Crne Gore je ugovorila zakup zajedničkog izložbenog prostora, površine 525 m², te opremila isti u skladu sa najvišim standardima što je i ujedno bio uslov za zemlju partnera.

Učešćem 40 crnogorskih izlagača na sajmu iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, turizma, energetike, metaloprerađivačke, saobraćaja i drugih djelatnosti, kao i institucija, unaprijeđena je ekonomska saradnja sa Republikom Slovenijom, te predstavljena crnogorska kultura, tradicija, turistička ponuda i investicioni potencijali. Predsjednik Upravnog odbora Celjskog sajma, **Franc Pangerl**, ocijenio je da je crnogorski nastup na Sajmu jedan od najboljih koje su priredile zemlje partneri u posljednjih pet godina. Na otvaranju su govorili ministarka ekonomije **Dragica Sekulić** i predsjednik Privredne komore Crne Gore **Vlastimir Golubović**. Tom prilikom je istaknuto da je 52. MOS potvrda dugogodišnje uspješne saradnje između Crne Gore i Slovenije, prvenstveno u oblasti privrede, o čemu, između ostalog, govori i ostvarena spoljno-trgovinska razmjena između Crne Gore i Slovenije, koja je na kraju 2018. godine iznosila ukupno 85.067.747 eura, što je

utrostručeni iznos u odnosu na 2015. godinu. Naglašeno je da je crnogorska ekonomija brzo rastuća, da se realizuje veliki broj razvojnih programa i da Vlada Crne Gore posebnu pažnju posvećuje podsticanju preduzetništva i obezbjeđivanju povoljnijeg poslovnog ambijenta za domaće i inostrane kompanije, kao i međunstitucionalnoj saradnji i usvajanju primjera dobre prakse Republike Slovenije i drugih država članica EU. Na otvaranju sajma je ocijenjeno i da su neke od najproduktivnijih i najuspješnijih investicija u Crnoj Gori potekle baš sa slovenačkog tržišta, uz uvjerenje da će ih u narednom periodu biti još, posebno u oblastima poljoprivrede, energetike i turizma. Sa slovenačke strane govorili su izvršni direktor celjskog sajma **Robert Otorepec**, gradonačelnik Celja **Bojan Šrot**, predsjednik Zanatske komore **Branko Meh**, predsjednik Privredne komore Slovenije **Boštjan Gorjup**, kao i ministar zaštite životne sredine i prostornog planiranja **Simon Zajc** i ministar za ekonomski razvoj i tehnologiju **Zdravko Počivalšek**, koji se obratio putem video linka, posebno ukazavši na povoljnu i stabilnu ekonomsku situaciju u Sloveniji, ubrzan razvoj te povećanje broja preduzeća i zaposlenosti, uz ocjenu da snagu ekonomije čine mikro preduzeća kojih je u Sloveniji 86 odsto od ukupnog broja. Naglašeno je, takođe, da je Slovenija među prvim zemljama po primjeni cirkularne ekonomije, koju odlikuje manja potrošnja energije i upotreba sekundarnih sirovina.

Prezentacija Crne Gore na Celjskom sajmu se sastojala od Dana turizma, Dana investicija, B2B foruma i Dana poljoprivrede i preduzetništva (Program u prilogu). U okviru Dana investicija, a na Dan ekonomske diplomatije koji tradicionalno na sajmu u Celju organizuje Ministarstvo vanjskih poslova Slovenije, održana je prezentacija modela ekonomske diplomatije u Crnoj Gori i investicionih potencijala Crne Gore od strane ambasadora Crne Gore u Republici Sloveniji i predstavnika Ministarstva vanjskih poslova, nakon čega je uslijedila prezentacija Ministarstva ekonomije o Programima za unaprijeđenje konkurentnosti privrede. Crnogorski štand su, između ostalih posjetili i ministar vanjskih poslova Republike Slovenije **dr Miro Cerar** i ministar ekonomskog razvoja i tehnologije **Zdravko Počivalšek**, te brojni predstavnici diplomatskog kora koji su prisustvovali prezentacijama organizovanim u okviru sajma.

U okviru Dana turizma NTO je, u saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama Bara, Budve, Ulcinja, Tivta, Kotora i Herceg Novog, predstavila lokalnu turističku ponudu.

Takođe, van prostorija sajma, a u okviru prezentacije Crne Gore u Celju, odigrana je predstava "Pometnje pitomca Terlesa" u produkciji NVO "Atak" i adaptaciji Vaska Raičevića.

Aktivnosti i rezultati Dana Crne Gore u Ljubljani:

Uporedo sa učešćem na 52. MOS sajmu u Celju, u Ljubljani je organizovan bogat kulturno-umjetnički program, promocija turističke ponude, susreti privrednika i zvaničnika dvije države. Prezentacija Crne Gore u glavnom gradu Slovenije započeta je 11. septembra poslovnim forumom u Gospodarskoj zbornici Republike Slovenije, čiji su domaćini bile slovenačka i crnogorska privredna komora, a koji je okupio 120 učesnika. Gost na Forumu bila je i ministarka ekonomije Dragica Sekluč. Ocijenjeno je da poslovni forum dopinosi

jačanju ekonomske saradnje dvije države, te da Crna Gora koristi iskustva Slovenije u razvoju moderne države čije su strukturne i ekonomske reforme doprinijele njenoj konkurentnosti na evropskom tržištu. Istaknuto je da će Crna Gora, zahvaljujući podmorskom energetsom kablo postati jedno od najznačajnijih energetskih čvorišta jugoistočne Evrope čime se stvaraju preduslovi za ulaganja iz Slovenije i drugih država u naše proizvodne i prenosne kapacitete. Uzimajući u obzir pozitivan trend posjeta i ostvarenih noćenja slovenačkih i crnogorskih turista poslednjih godina, naglašeno je da Crna Gora mora, po uzoru na Sloveniju, svoju prirodnu raznolikost staviti u funkciju razvoja zimskog, sportskog, seoskog i zdravstvenog turizma. Takođe, riječi je bilo o saradnji i u drugim prioritetnim oblastima crnogorske privrede, odnosno oblasti poljoprivrede i digitalizacije.

Istog dana u Ambasadi Crne Gore u Sloveniji potpisan je ugovor sa Zavodom za izdavačku djelatnost - Beletrina o prevođenju i dvojezičnom objavljivanju „Gorskog vijenca“ u Sloveniji. Ugovor su potpisali ministar kulture **Aleksandar Bogdanović** i programski direktor Beletrine **Aleš Šteger** a potpisivanju su prisustvovali ambasador **prof. dr Vujica Lazović** i sekretarka u kabinetu ministra kulture Slovenije, rukovoditeljka Službe za evropske poslove i međunarodnu saradnju **Maja Čepin**. Program prvog dana predstavljanja u Ljubljani nastavljen je raznovrsnim kulturno-umjetničkim programom u centru Ljubljane. U organizaciji Nacionalne turističke organizacije (NTO) i lokalnih TO Herceg Novog, Bara, Ulcinja, Kotora i Tivta, nastupile su mažoretkice iz Herceg Novog, Gradska muzika Budve, folklorna društva iz Bara i Ulcinja, karnevalske maske iz Kotora i klapa “Assa Voce” iz Podgorice. Brojni posjetoci manifestacije mogli su se bliže informisati i o turističkoj ponudi Crne Gore posjetom informativnim štandovima i degustirati neke od tradicionalnih crnogorskih proizvoda. Istog dana, u organizaciji Privredne komora Crne Gore i Ambasade u R. Sloveniji upriličen je svečani prijem u Narodnoj galeriji u Ljubljani, koji je okupio oko 300 gostiju, predstavnika političkog i kulturnog života Slovenije kao i diplomatskog kora, te predstavnike udruženja crnogorskih iseljenika. Na prijemu su pored domaćina, predsjednika PKCG Vlastimira Golubovića i ambasadora prof. dr Vujice Lazovića, govorili ministarka ekonomije Dragica Sekulić i ministar kulture Aleksandar Bogdanović. U pozdravnim obraćanjima još jednom je ukazano na snažne, prijateljske i partnerske veze Crne Gore i Republike Slovenije i obostranu posvećenost njihovom stalnom jačanju i unapređivanju. Tome, kako je istaknuto, značajno su doprinijeli i dani Crne Gore, organizovani u Celju i Ljubljani. Među gostima na prijemu su, između ostalih, bili i predsjednik Državnog sveta R. Slovenije **Alojz Kovšca** i ministar za Slovence u inostranstvu **Peter Jožef Česnik**.

Drugog dana programa u Ljubljani organizovan je bilateralni susret ministarke ekonomije Crne Gore **Dragice Sekulić** i ministra ekonomskog razvoja i tehnologije Slovenije **Zdravka Počivalšeka**. Ministri su se saglasili da je saradnja na polju ekonomije veoma dobra ali i da treba iskoristiti značajan potencijal za njeno dalje jačanje, te istakli da su upravo 52. MOS sajam i susreti privrednika u Celju i Ljubljani potvrdili da, u tom pravcu, postoji obostrani interes. Istog dana, u organizaciji Ministarstva kulture, u Mini teatru je izvedena predstava

"Mlijeko u prahu" u produkciji NVO Atak, a u režiji Stevana Bodrože, dok je na ljubljanskom Mestnom trgu nastupio hip hop sastav Who See klapa.

Program u glavnom gradu Slovenije završen je 13. septembra susretom gradonačelnika Podgorice **Ivana Vukovića** i Ljubljane **Zorana Jankovića**. Tom prilikom je potvrđeno da odlične političke i ekonomske odnose treba iskoristiti i za intenziviranje saradnje na nivou glavnih gradova.

Ocjena i preporuke: Svi učesnici manifestacije „Dani Crne Gore u R. Sloveniji“ koja je ove godine organizovana u Celju (u okviru 52. MOS sajma) i Ljubljani ocijenili su izuzetno uspješnom realizaciju oba segmenta programa. Istaknuto je da su od obnove nezavisnosti slovenačke kompanije percipirale Crnu Goru kao destinaciju povoljnu za širenje poslovnih aktivnosti, da su neke od najproduktivnijih i najbolje ocijenjenih investicija u Crnoj Gori potekle sa slovenačkog tržišta, te da je ovo bila posebna prilika za snaženje već postojeće odlične saradnje. Slovenačka strana je iskazala spremnost za nastavak pružanja pune podrške evropskom putu Crne Gore i pristupnim pregovorima, a obostrano je ocijenjeno da ovakve inicijative predstavljaju potvrdu posvećenosti Crne Gore regionalnim i dobrosusjedskim odnosima.

Naglašeno da je važno podsticati zajedničke inicijative i posebno organizovati privredne skupove poput foruma slovenačkih i crnogorskih privrednika kako bi privrednici uspostavili partnerstva na konkretnim projektima. Uporedo sa tim, istaknuto je veoma važnim što su susrete privrednika pratili i susreti zvaničnika dvije države te bogat kulturno-umjetnički program otvoren za sve učesnike sajma u Celju, kao i građane i posjetioce oba grada.

Polazeći od navedenih rezultata i reakcije partnera u Sloveniji, svi učesnici su potvrdili spremnost da se ova vrsta saradnje nastavi i u drugim zemljama od značaja za privredno-turističko, ali i kulturno predstavljanje Crne Gore. Uzimajući u obzir kompleksnost ovakve vrste organizacije, što je pokazao i ovaj projekat, za buduće slične inicijative posebno je naglašeno da je, imajući u vidu da projekti ovog tipa podrazumijevaju korišćenje crnogorskih prehrambenih proizvoda u promotivne svrhe, neophodno u što skorijem roku pronaći sistemsko rješenje za prenos i uvoz hrane i pića potrebnih za promociju gastro ponude Crne Gore kako na sajmovima, tako i za organizovanje prijema i drugih sličnih aktivnosti.

PRILOG

CELJE 2019 MOS / CRNA GORA - ZEMLJA PARTNER 10-15. septembar 2019. godine

10. septembar		
utorak	OTVARANJE SAJMA	
10.00 h	- Vlastimir Golubović, predsjednik PKCG - Dragica Sekulić, ministarka ekonomije u Vladi Crne Gore	PKCG MEK
	Izvođenje originalne, post - modernističke, crnogorske kompozicije , autorke Slobodanke Bobane Dabović uz vokalni solo performans i gudački kvartet Režija video materijala: Aleksandar Vujović Kreativni direktor programa: Nikola Bada Radonjić Muzička produkcija: Mihajlo Radonjić	MKU
	Obilazak CG štanda/Otvaranje štanda /govori Ivan Saveljić , potpredsjednik PKCG	PKCG
	Folklor, Gradska muzika Budva	NTO
	Koktel	PKCG
14.00h – 17.00h	Međunarodni privredni forum / Slovenija, Hrvatska, Srbija i Crna Gora/ govori min. privrede Slovenije Počivalšek	PKCG i Območna obrotno- podjetniška zbornica Krško
11. septembar		
srijeda	DAN TURIZMA CRNE GORE CELJE - Sajam	NTO
	Promotivne aktivnosti na štandu	
10.00h - 10.30h	Promotivni video (aktivni turizam) i pozdravni govor direktorice NTO CG Željke Radak Kukavičić	NTO
10.30h - 11.00h	Defile mažoretki	NTO
11.00h - 11.30h	Nastup folklornog ansambla	NTO
11.30h - 12.00h	Defile kotorskih maski	NTO

12.00h - 13.00h	Nastup klape Assa Voce	NTO
20.00h	Vodni stolp, Celje - predstava "Pometnje pitomca Terlesa" u produkciji NVO "Atak" i adaptaciji Vaska Raičevića. Glumi: Marko Todorović	MKU
11. septembar		
srijeda	DAN CRNE GORE U LJUBLJANI	
10.00h	Poslovni forum Crna Gora - Slovenija	PKCG i GZS
17.00 h -20.00 h	Nastup mažoretki, folkora i klape Stritarjeva ulica	NTO
17.00 - 17.45h	Gradska muzika Budve	NTO
17:45 - 18.15h	Mažoretke Herceg Novi	
18.15 - 18.45h	Folklor Bar i Ulcinj	
18.45 - 19.00h	Kotorske maske	
19.00h – 20.00h	Assa Vocce	
20.00h	Prijem, Nacionalna galerija Slovenije, Prešernova cesta 24	PKCG, MVP (Ambasada Crne Gore u R. Sloveniji)
12. septembar		
četvrtak	POSLOVNI SUSRETI / Presentacija Crne Gore i B2B C E L J E	PKCG i OZ Slovenije
10.00h	Presentacija: " Crna Gora - Vaš Partner" / Kongresna sala Celjanka	PKCG
	Pitanja	
12.00h	B 2 B / Modra dvorana	OZ Slovenije/PKCG
	Koktel /TBC	
	LJUBLJANA	
19.00h	Mali teatar, Ljubljana - predstava "Mlijeko u prahu" , u produkciji NVO "Atak" i režiji Stevana Bodrože. Glume: Marko Todorović, Omar Bajramspahić i Pavle Popović	MKU
20.00h	Stari trg Ljubljana - koncert "Who See" , warmup - DJ Mono	MKU

13. septembar		
petak	DAN INVESTICIJA C E L J E	MEK i MVP
	Promotivne aktivnosti na standu	
13.30 – 14.15	Uvodno obraćanje ambasadora Crne Gore u Sloveniji i prezentacija MVP-a	MVP
	Prezentacija Uredbe o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija i unaprjeđenje konkurentnosti privrede i Program za unaprjeđenje konkurentnosti privrede	MEK
14. septembar		
subota	DAN POLJOPRIVREDE I PREDUZETNIŠTVA CRNE GORE C E L J E	MPRR i IRF MEK
	Promotivne aktivnosti na standu	
10.00h – 11.00h	Meso i mesne prerađevine	
11.00h – 12.00h	Miljeko i mliječni proizvodi	
12.00h – 12.30h	Vina i rakije	
12.30h – 13.00h	Masline	
13.00h – 14.00h	Med i promocija kozmetičkih preparata na bazi meda	
14.00h – 15.00h	Degustacija prezentovanih proizvoda	
16.00h – 17.30h	Promocija proizvoda kožne galanterije preduzeća "Dandic&Co"	
17.30h – 18.30h	Promocija ručno pletene i vezane tkanine preduzeća Nana&Iva" / ručno tkanih tepiha „Virjanka“ / dizajnirane ručno oslikanih svilenih marama preduzeća "Maksimovski & Co"	
15. septembar		
nedelja	Zatvaranje sajma	